

**INFORMACIJA O ZAHTJEVU CKB BANKE ZA OBEZBJEĐENJE SREDSTAVA OD STRANE
DRŽAVE NA IME NEPLAĆENIH KREDITA OD KRAJNJIH KORISNIKA KOJI SU DODIJELJENI
POLJOPRIVREDNOM SEKTORU POSREĐSTVOM OVE BANKE RADI REALIZACIJE
SPORAZUMA ZAKLJUČENOG IZMEĐU SAVJETA MINISTARA SRBIJE I CRNE GORE I
VLADE REPUBLIKE POLJSKE O PRUŽANJU KREDITA ZA VEZANU POMOĆ**

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede zahtjevom od 24.03.2022. godine obratila se Crnogorska komercijalna banka AD Podgorica kojim traži od ovog ministarstva da shodno Sporazumu o komisionom poslu zaključenim između ove banke i Vlade Republike Crne Gore – Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede br. 15931 od 20.10.2006. godine i Aneksom tog sporazuma br. 4538 od 08.03.2007. godine isplati sredstva u iznosu od 842.380,19€. U zahtjevu Banka, u bitnom navodi da smatra da su se stekli uslovi za naplatu potraživanja od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, budući da je Banka pokrenula pravne radnje u cilju prinudne naplate potraživanja, a koje nijesu dovele do naplate i da je protekao period amortizacije koja je predmet robnog kredita.

Svoj zahtjev Banka temelji na Aneksu sporazuma kojim je u članu 3 osnovnog teksta dodat stav kojim je predviđeno da: *„Ako nakon vijeka amortizacije sredstava za čiju kupovinu je dat kredit krajnjem korisniku kredita CKB ne bude mogla da naplati dospjele, a neplaćene iznose kredita ni iz pribavljenih sredstava obezbjeđenja Ministarstvo će obezbijediti potrebne iznose sredstava za plaćanje takvih dospjelih obaveza po osnovu kredita Poljskom davaocu kredita“.*

U prilogu svog zahtjeva Banka je dostavila tabelarni prikaz 22 krajnja korisnika kredita koji kasne sa otplatom sredstava od 413 do 3.293 dana, od čega potraživanja prema njima iznose za: dospjelu glavnicu 561.030,25€, redovnu kamatu 36.784,45, zateznu kamatu 45.350,34€, sudske troškove 121.722,29€ i nedospjelu glavnicu od 77.492,86€

Polazeći od toga, iz raspoložive dokumentacije se utvrđuje da su Savjet ministara Srbije i Crne Gore i Vlada Republike Poljske dana 20.04.2006. godine zaključili Sporazum o pružanju kredita za vezanu pomoć koji je potvrđen Zakonom o ratifikaciji sporazuma između Savjeta ministara Srbije i Crne Gore i Vlade Republike Poljske o pružanju kredita za vezanu pomoć („Službeni list SCG - Međunarodni ugovori“, broj 1/06).

Kreditni aranžman iznosio je 12.300.000,00€, a koji je Vlada Republike Poljske dala Republici Crnoj Gori za potrebe finansiranja investicionih projekta, od čega je za potrebe modernizacije sredstava i opreme željezničke infrastrukture opredijeljeno 5.842.000,00€, dok je 6.458.000,00€ opredijeljeno u svrhu modernizacije poljoprivrednog sektora, prvenstveno za potrebe povećanja konkurentnosti, podizanja higijenskih standarda poljoprivredne proizvodnje i poboljšanju infrastrukture za lokalne zajednice. Ovdje valja napomenuti da je iz ovih sredstava Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede izgradilo hladnjaču u Matagužima koja se nalazi u vlasništvu AD „Polodovi“, a za tu namjenu obaveza otplate kredita u iznosu od 435.006,64€ traje od 2008. do 2028. godine, za šta se mjesečno opredjeljuje 2.243,22€.

Vlade dviju zemalja su se saglasile da realizaciju isplata u ime Republike Poljske vrši banka Bank Gospodarswa Krajowego, a u ime Republike Crne Gore Crnogorska Komercijalna banka, koje su potpisale bankarski sporazum u cilju realizacije kredita što je i propisano samim Sporazumom o pružanju kredita za vezanu pomoć. Sporazumom je predviđeno da se pojedinačni ugovori finansiraju na način da se 95% projekta finansira iz kredita dok je 5% sopstveno učešće, kao i da će korisnik kredit otplaćivati u 35 jednakih polugodišnjih rata nakon isteka grejs perioda od 2 godine uz godišnju kamatu od 0,75%.

Na osnovu Sporazuma o pružanju kredita za vezanu pomoć Banka i Vlada Republike Crne Gore – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede su 20.10.2006. godine zaključili Sporazum o komisionom poslu u realizaciji Sporazuma zaključenog između Savjeta ministara SCG i Vlade Republike Poljske o davanju kredita za vezanu pomoć – dio sredstava za poljoprivredu. Pored ostalog, komisionom je predviđeno da će Banka u ime i za račun Ministarstva obavljati sve bankarske poslove uključujući postupke naplate potraživanja.

Nakon toga, dana 08.03.2007. godine CKB Banka i Ministarstvo su zaključili i Anex I Sporazuma o komisionom poslu kojim su u osnovni tekst dodati dopunski oblici obezbjeđenja kao i član kojim se

Ministarstvo obavezuje da će obezbijediti potrebne iznose sredstava za vraćanje Poljskom davaocu kredita, koje Banka nije uspjela namiriti ni prinudnom naplatom iz sredstava obezbjeđenja, a nakon vijeka amortizacije sredstava za čiju kupovinu je dat kredit krajnjem korisniku.

Imajući u vidu da je ovdje riječ o bankarskim poslovima i složenoj pravnoj problematici, posebno zbog međunarodnih obaveza države Crne Gore, ovo ministarstvo nije bilo u mogućnosti da samostalno ocijeni osnovanost zahtjeva CKB banke i utvrdi da li su se stekli zakonski i ugovorni uslovi za obezbjeđenje sredstava za vraćanje duga Poljskom davaocu kredita, a ovo po osnovu garancije države koja je sadržana u citiranoj odredbi Aneksa sporazuma. Ukoliko se utvrdi da su uslovi ispunjeni nužno će biti u saradnji sa Ministarstvom finansija obezbijediti potrebna sredstva kao bi se u svemu postupilo po preuzetim međunarodnim obavezama.

S tim u vezi, smatramo da je nužno da Vlada Crne Gore zaduži Zaštitnika imovinsko – pravnih interesa Crne Gore da se aktivno uključi u postupak ocjene osnovanosti zahtjeva Banke i da nakon sagledavanja ovog pitanja informiše Vladu o tome i da dostavi mišljenje za postupanje u konkretnom slučaju. S tim u vezi, ukazujemo da je po ocjeni ovog ministarstva odredba Aneksa ugovora utvrđena radi obezbjeđenja sredstva za nesmetano vraćanje duga države prema Poljskom davaocu kredita, a što ne isključuje obavezu provjere da li je Banka u svemu postupila po Sporazumu o komisionu i da li je blagovremeno pokrenula postupke prinudne naplate, te da li je na taj način adekvatno štitila interese države kao komitenta. Smatramo da je ovdje važno naglasiti da je potrebno da Zaštitnik da mišljenje da li je ova konstatacija pravilna i da li obezbjeđenje sredstva za vraćanje kredita prema Poljskom davaocu kredita podrazumijeva i ostale troškove koje je Banka navela, posebno sudske troškove koje je imala za potrebe prinudne naplate, pri čemu se mora utvrditi u kom roku su postupci prinudne naplate pokrenuti od dana kada se potraživanja prema krajnjim korisnicima smatraju dospjelim i da li zbog eventualnih propusta Banke država ima pravo na naknadu štete, zbog obezbjeđivanja sredstava koja nijesu vratili krajnji korisnici kredita.

Osnov za postupanje Zaštitnika imovinsko - pravnih interesa Crne Gore, ovo ministarstvo smatra, da je sadržan u članu 53 stav 1 Zakona o državnoj imovini („Službeni list CG“, broj 21/09) kojim je propisano da Crnu Goru, njene organe i javne službe čiji je osnivač država, a nemaju svojstvo pravnog lica, pred sudovima i drugim državnim organima zastupa Zaštitnik imovinsko - pravnih interesa Crne Gore. Dalje, članom 54 istog zakona propisano je da Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine je dužan da, u slučajevima kada se radi o imovinskim sporovima od naročitog značaja za državu, odnosno lokalnu samoupravu ili o sporovima povodom stvari i drugih dobara čija je tržišna vrijednost iznad 30.000€, a treba se odreći tužbenog zahtjeva, priznati zahtjev protivne strane, zaključiti poravnanje ili odustati od pravnog lijeka, o tome, bez odlaganja, obavijestiti Vladu, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave i postupi u skladu sa njihovim stavom. Isto tako, članom 56 istog zakona je propisano da Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine dužan je da organima čija imovinska prava i interese zastupa, na njihov zahtjev, da pravno mišljenje u vezi sa zaključenjem ugovora i mišljenje o drugim imovinsko-pravnim pitanjima.

S obzirom na to da ministarstva nemaju svojstvo pravnog lica i da je njihov zakonski zastupnik Zaštitnik, da je riječ o pitanju od izuzetnog značaja za državu imajući u vidu i međunarodni element, te da je vrijednost iznad 30.000€, smatramo da je potrebno aktivno učešće Zaštitnika, koji bi izvijestio Vladu o svom stanovištu u ovoj pravnoj stvari, kako bi Vlada na osnovu kompetentne pravne analize zauzela stav vezano za ovo pitanje.

Takođe, smatramo da je prije davanja konačnog mišljenja Zaštitnika potrebno da predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva finansija i Zaštitnik pokušaju da sa CKB Bankom sagledaju sve aspekte ovog pitanja i pribave od Banke svu dokumentaciju koja se odnosi na postupanje Banke prilikom obavljanja poslova za komitenta, odnosno državu. Na taj način bi se stekli uslovi da se sagledaju svi postupci koje je Banka preduzela, što bi dalo osnov Zaštitniku da konstatuje da li je Banka postupala u skladu sa sporazumom o komisionu, odnosno da li je blagovremeno preduzela sve raspoložive pravne mehanizme kako bi zaštitila interese države kao komitenta. Ovo posebno kod činjenice da je Ugovorom o davanju kredita krajnjim korisnicima propisano da u slučaju kašnjenja u plaćanju dospjelih potraživanja preko 30 dana, smatraće se da je kredit u cjelini dospio za naplatu.

Radi postizanja toga cilja potrebno je da Zaštitnik nakon prikupljenih svih podataka i dokumentacije i sprovedenih konsultacija sa ovim ministarstvom i Ministarstvom finansija, ocijeni da li se u ovom slučaju može postupati u smislu člana 55 Zakona o državnoj imovini kojim je propisano da Zaštitnik, odnosno nadležni organ opštine može, prije pokretanja postupka, preduzeti potrebne radnje radi sporazumnog razrješenja spornog odnosa, ako priroda spora to dopušta.

Konačno, imajući u vidu potencijalnu štetu po državu u ovom slučaju, kao nužno se javlja potreba da Ministarstvo finansija i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u neposrednoj komunikaciji sa CKB bankom utvrde trenutno stanje duga prema Poljskom davaocu kredita i u skladu sa ugovorenom dinamikom otplate na jasan i precizan način predvide upravljanje državnim dugom, kako bi državni interes bio maksimalno zaštićen u mjeri mogućeg, a u krajnjem i očuvao ugled Crne Gore kao pouzdanog partnera.